

Konkurence tuvplānā

Konkurences padomes biļetens
29.04.2016.

Jauni kontroles mehānismi valsts uzņēmumiem

Valsts un pašvaldību uzņēmumi nereti savā darbībā izmanto administratīvo resursu sniegtās priekšrocības, kuru nav privātajiem konkurentiem. Turklāt saskaņā ar *in-house* principu valsts un pašvaldības var izmantot savus uzņēmumus, nerīkojot publisku iepirkumu. Tādējādi pastāv liels risks, ka šādi uzņēmumi kropļos tirgu un diskriminēs privāto biznesu.

Lai ierobežotu jaunu valsts vai pašvaldību uzņēmumu izveidi tirgos, kur jau veiksmīgi darbojas privātie, pēc Konkurences padomes rosinājuma [Valsts pārvaldes iekārtas likumā ir iestrādāts jauns nosacījums](#). Tas paredz, ka pirms jauna biznesa uzsākšanas vai esošā paplašināšanas publiskai iestādei jākonsultējas ar Konkurences padomi un uzņēmēju asociācijām.

Jaunais nosacījums stājas spēkā 2016. gada 1. janvārī. Gada pirmo trīs mēnešu laikā Konkurences padome sagatavoja divus šādus atzinumus.

Vienā gadījumā iestāde neiebilda pret valsts līdzdalības saglabāšanu jau esošā uzņēmumā. Otrā gadījumā, vērtējot, vai valsts uzņēmums var sākt sniegt jaunus pakalpojumu veidus, Konkurences padome norādīja: pirms tam nepieciešams uzrunāt privātos uzņēmējus un asociācijas un pārliecināties, vai tie nav komerciāli ieinteresēti paši sniegt šādus pakalpojumus.

Kā strādāt ar jauno mazumtirgotāju regulējumu

2016. gada 1. janvārī Latvijā stājas spēkā [Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likums](#), kas aizstāja, paplašināja un precizēja iepriekšējo, [Konkurences likumā ietverto regulējumu](#). Attiecībā uz pārtikas preču tirdzniecību jaunais likums ir arī plašāks – tas regulē ne tikai pašus lielākos tirgotājus, kā tas ir nepārtikas segmentā, bet gan visus veikalu tpašniekus neatkarīgi no to lieluma.

Vadlīnijas par likuma piemērošanas aspektiem – [šeit](#)

Atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem – [šeit](#)

Noteikumi par to, kā tiks aprēķināti sodi par pārkāpumiem – [šeit](#)

Vadlīnijas un konsultācijas ērtākai apvienošanās paziņošanai

Uzņēmumiem, kas apvienojas, ir svarīgi ātri saņemt Konkurences padomes lēmumu par to, vai darījums tiks atļauts. Savukārt konkurences uzraugiem pēc iespējas īsā laikā ir kvalitatīvi jāizvērtē apvienošanās ietekme uz konkurenci un patērētājiem un jālemj par labāko iespējamo risinājumu.

Iestādes darbs sākotnēji ir atkarīgs no datiem, ko apvienošanās ziņojumā ir iesnieguši uzņēmumi, tāpēc iestāde ir sagatavojusi **vadlīnijas** ([šeit](#)) uzņēmumiem par to, kā šādu ziņojumu sagatavot, lai iekļautu visus nepieciešamos datus, bet neveltītu laiku informācijai, kas nav būtiska.

Jebkurš uzņēmums var saņemt **pirmsapvienošanās konsultāciju**, kuras laikā iespējams individuāli pārrunāt ziņojuma sagatavošanas nianšes. Tā 2015. gadā notika 12 šādas konsultācijas, bet kopumā pērn iestāde izvērtēja 20 apvienošanās darījumus.

Atļauja nepieciešama tikai lieliem uzņēmumiem – tādiem, kuru kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā Latvijā ir bijis ne mazāks par 35,572 miljoniem € vai arī kopējā tirgus daļa konkrētajā tirgū pārsniedz 40 %.

Konkurences padome publiskos viedokļus un atzinumus

Viedokļi, atzinumi un skaidrojumi, kurus Konkurences padome gatavo atsevišķiem uzņēmumiem, iestādēm un pašvaldībām, var palīdzēt arī citiem interesentiem labāk izprast vienlīdzīgas konkurences principus gan uzņēmējdarbībā, gan valsts pārvaldē.

Turpmāk būtiskākos no šiem dokumentiem ievietosim šeit: <http://www.kp.gov.lv/lv/konkurences-padomes-viedokli>

Adresāti, kas ir fiziskas personas, uzņēmumi vai to pārstāvji, netiks atklāti.

Kā pirmos Konkurences padome ir publicējusi divus atzinumus par normatīvo aktu ietekmi uz konkurenci. Iesniedzējam, kas iestādei uzdeva jautājumu, un Satiksmes ministrijai Konkurences padome ir **norādījusi**, ka ministrijas izstrādātie grozījumi noteikumiem par auto vadītāju apmācību kārtību var šīs apmācības Latvijā padarīt mazāk pieejamas un dārgākas. Savukārt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai Konkurences padome **palīdzēja apzināt** iespējamās konkurences ierobežojumus, kas izriet no izlietojamo iepakojumu un vienreiz lietojamo trauku un piederumu apsaimniekošanas regulējuma.

Tiesa par apvienošanās atļaujas nosacījumiem

2013. gadā Konkurences padome atļāva AS „Sentor Farm aptiekas” iegādāties aptieku Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīcas teritorijā. Vienlaikus iestāde paredzēja saistošo noteikumu – lai iegādātos aptieku, AS „Sentor Farm aptiekas” pirms tam bija jāpārdod tai piederošā aptieka, kas atradās pretī Āgenskalna tirgus galvenajai ieejai. Tobrīd visas trīs Āgenskalna tirgus rajona aptiekas piederēja AS „Sentor Farm aptiekas”, bet pēc saistošo noteikumu izpildes viena no tām piederētu citam ģašniekam, nodrošinot patērētājiem izvēles iespējas.

Uzņēmums Konkurences padomes lēmumu pārsūdzēja tiesā. Šī gada 6. aprīlī tiesvedība noslēdzās, un tiesa atzina iestādes lēmumu par pareizu un pamatotu.

Būtisks ir tiesas nostiprinātais princips, ka iestādei jāuzklausu uzņēmumu priekšlikumi, tomēr par saistošajiem noteikumiem jālemj patstāvīgi:

«» *Pieņemums, ka iestādei nekritiski jāakceptē kāds no lietas dalībnieku ierosinātiem nosacījumiem, nevērtējot to lietderību vai pietiekamību, būtu pretējs saistošo noteikumu jēgai – nodrošināt, ka tiek novērstas apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.*

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 06.04.2016. spriedums

Tiesa par energobūvniekiem

2013. gadā Konkurences padome sodīja 26 energobūvniekus par dalību kartelī, kas aptvēra kopumā 322 iepirkumus piecu gadu garumā. Četri uzņēmumi lēmumu nepārsūdzēja, pārējie vērsās tiesā. Šobrīd tiesvedība ir noslēgusies 13 lietās, un visās tiesa ir atzinusi Konkurences padomes lēmuma pamatotību.

No tiesu lemtā

«» *... apsvērumi par to, ka kartelī nav iesaistīti visi iespējamie iepirkuma dalībnieki, nav būtiski, nosakot, vai ir notikusi aizliegta vienošanās. No loģikas viedokļa ir pietiekami, ja vienošanās pastāv vismaz starp divām personām.*

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 03.03.2016. rīcības sēdes lēmums

«» *... [komercsabiedrība] ar saviem konkurentiem apmainījās ar informāciju, ko normālos konkurences apstākļos konkurenti viens otram neizpauž, proti, sūtījusi citām komercsabiedrībām vai saņēmusi no tām e-pastus ar savām iepirkumu piedāvājumu summām un tāmēm, kā arī pārsūtījusi citas komercsabiedrības tāmi ar iepirkumā piedāvātajām summām. [...] Augstākajai tiesai nav šaubu, ka ziņu apmaiņa starp potenciālajiem konkurentiem par to, vai un ar kādām cenām tie plāno piedalīties konkrētos iepirkumos, pēc savas būtības (pēc mērķa) vērsta uz konkurences ierobežošanu vai pat izslēgšanu pilnībā.*

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 31.03.2016. spriedums

Konkurence viena zīmola ietvaros

Ir saprotams, ka dažādu zīmolu ražotājiem ir savstarpēji jākonkurē, bet līdzīgi būtiska ir konkurence arī starp viena zīmola precēm.

Kā?

Šī konkurence notiek jau nākamajā līmenī – starp preču izplatītājiem. Lai arī viņi preces būs pirkuši no viena un tā paša ražotāja, par tālāko izplatīšanu katrs lemj patstāvīgi. Cenas var atšķirties, jo, piemēram, var atšķirties ražotāja piemērotā atlaide vai paša izplatītāja darbības izmaksas. Tāpat būtiska ir necenu konkurence jeb sāncensība ar garantijas nosacījumiem, apkalpošanu un citiem faktoriem.

Piemēri

Īrijā: [Ford auto dīleru kartelis](#)

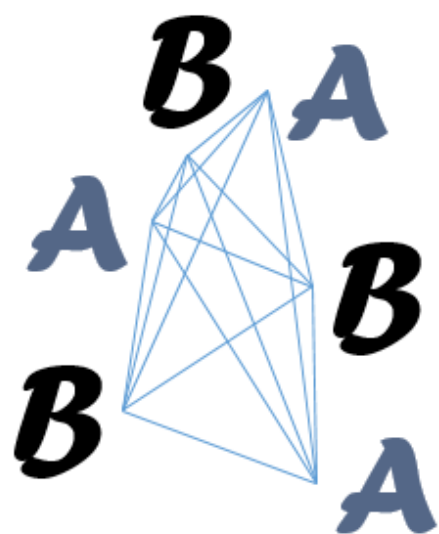
Lielbritānijā: [Mercedes-Benz komercauto izplatītāju kartelis](#)

Šveicē: [Volkswagen auto tirgotāju kartelis](#) (vāciski)

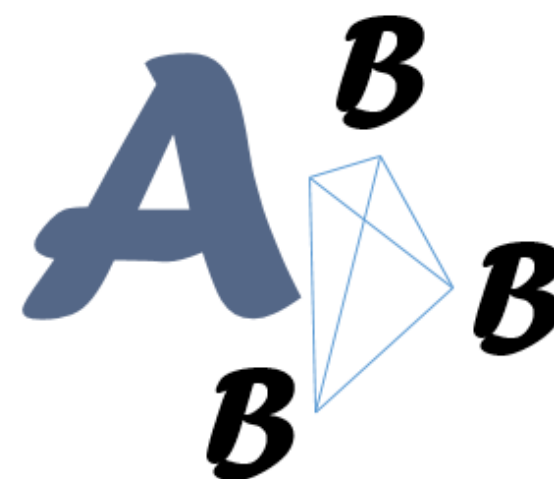
Latvijā: [Volkswagen auto dīleru kartelis](#) (šobrīd tiesvedībā)

Latvijā: [Samsung tehnikas tirgotāju kartelis](#)

Atslēgas vārds papildu informācijai: *intra-brand competition*

- brīva konkurence -

- **A** zīmola tirgotāju kartelis -

Uzņēmējiem – iespēja ziņot par problēmām tirgos

Konkurences padome aicina uzņēmējus piedalīties anonīmā aptaujā un ziņot par konkurences ierobežojumiem un riskiem, kas kavē sekmīgu uzņēmējdarbību.

Lai novērstu konkurences ierobežojumus neatkarīgi no tā, kas tos izraisījuši – uzņēmumi, normatīvais regulējums, valsts un pašvaldību rīcība –, Konkurences padomei ir būtiski pēc iespējas ātri par tiem uzzināt. Savlaicīga rīcība ir būtiska, lai pārkāpumi nespētu nodarīt neatgriezeniski smagu kaitējumu tirgus struktūrai. Savukārt uzņēmumi, darbojoties tirgos, visātrāk var pamanīt jebkurus tirgus kropļojumus un par tiem ziņot.

[Piedalīties aptaujā](#) ▶